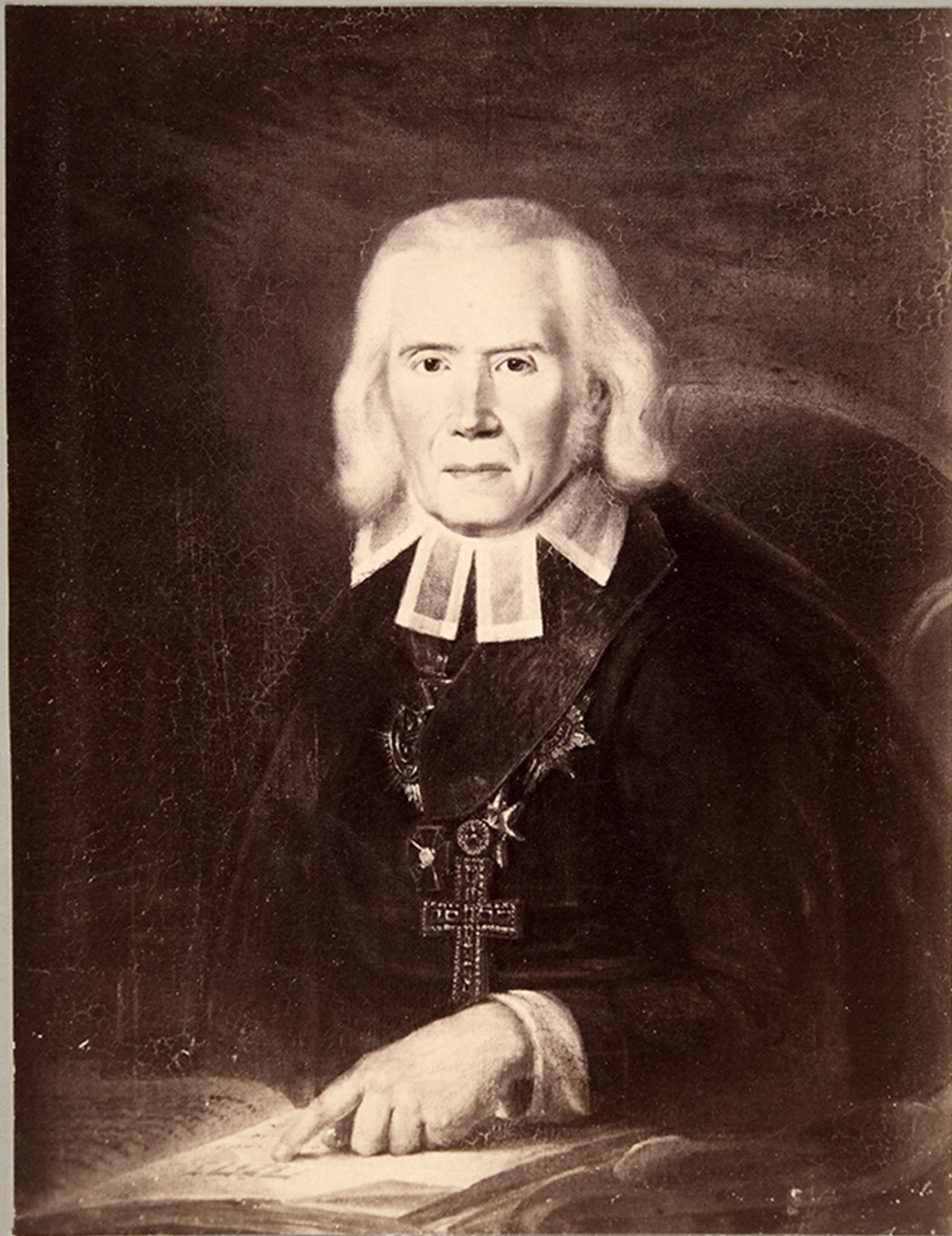

EDELLÄKÄVIJÄT:

JACOB
TENGGSTRÖM

Jacob Tengström,
Gustav Wilhelm
Finnbergin maa-
lauksessa 1826.
Museoviraston
kuvakokoelmat.

“

PÅ ALLA RUM, KRING
JORDENS YTA,
NATUREN NÖJEN SLÖSAT HAR.
PÅ SKÄR, DÄR VILLA VÅGOR BRYTA,
MAN OCK KAN ÄGA GLADA DAR.
MIG BÄTTRE NÖJEN RENÖN SKÄNKER,
ÄN ALL DEN STÅT I STADEN BLÄNKER.
DEN JAG MED LEDSNAD OFTA SER.
ETT STILLA LIF MIG MER BEHAGAR.
JAG SJUNGER OM DE LJUFVA DAGAR.
DE ÄDLA NÖJEN RENÖN GER.

”

Jacob Tengström-
ote runoelmasta "Renön",
myös nimellä "Tankar

Tankarin saari ja sen kalastajayhteisö tulivat tutuiksi luonnosta kiinnostuneelle Jacob Tengströmille viimeistään 1770-luvulla. Kuva Jouni Mustonen.

Jacob Tengström oli autonomisen Suomen ensimmäinen arkkipiispa. Hän oli myös teologian professori, kirjailija ja runoilija. Lisäksi Tengström oli avainasemassa valtion kansallispolitiikassa Suomen liittyessä osaksi Venäjän keisarikuntaa.

Tengström syntyi Kokkolassa, aivan kaupungin kirkon läheisyydessä, 1755 ja oli pedagogi Johan Tengströmin ja Maria Chydeniuksen esikoinen. Tengström kuului niihin lahjakkaisiin kaupunkilaisiin, jotka jo nuorina hakeutuivat isompiin kaupunkeihin opintielle ja työuralle. Kunnianhimoisen nuorukaisen tavoitteet olivat korkealla.

Tengströmin kotitalo Kokkolassa Torikadun ja Läntisen Kirkkokadun risteyksessä. Valokuvan ottoaikana, 1930-luvulla, talossa toimi Silénin kellosepänliike. Taustalla näkyy vanha kaupunginkirkko, joka tuhoutui palossa loppiaisena 1958.

Vi Neristassbor rf, Kokkolan kotiseutuarkisto.

C.L. Engelin akvarelli Turun Tuomiokirkosta 1814. Kuva: Kansalliskirjaston Helmi-kokoelma, public domain.

Jacob Tengström haaveili runoilijan urasta siirtyessään kotiopetuksesta Vaasan trivi-aalikouluun. Kyvykkyytensä, uurastuksensa ja sukulaistensa tuen ansiosta Tengström hyväksyttiin alle 16-vuotiaana Turun akatemiaan. Pikkukaupungin kasvatille pääsy pääkaupunkiin oli merkittävä virstanpylväs jo sinällään.

Opinnot ja työ filosofisessa ja teologisessa tiedekunnassa johdattivat hänet poliittiselle ja akateemiselle uralle, jonka yksi huipentumista oli arkkipiispan virka 1817.

Suomi oli tuolloin osa Venäjän keisarikuntaa, ja Tengström oli ollut avainasemassa rauhanomaisten Venäjä-suhteiden luomisessa ja ylläpitämisessä – kansan etuja unohtamatta. Hän sai osakseen myös kritiikkiä. Sittemmin historiantutkijat ovat nostaneet hänet yhdeksi tärkeimmistä hahmoista 1800-luvun suomalaisen kansallisuusaatteen rakentamisessa.

“

KOKO SNELLMANIN KANSALLISEN OHJELMAN PERUSIDEAN VOI NÄHDÄ NOUDATTAVAN NIITÄ OHJEITA, JOTKA TENGSTROM OLI JULKISESTI TUONUT ESILLE VUOSINA 1817-1818 JULKAISTUSSA KIRJOITUKSESSA *OM NÅGRA HINDER FÖR FINLANDS LITTERATUR OCH CULTUR*. KIRJOITUKSESSAAN TENGSTROM PERÄÄNKUULUTTI JULKISTA KESKUSTELUA SUOMEN KIRJALLISUUDEN JA KULTTUURIN TILASTA SEKÄSIVISTYNEISTÖN ASEMESTA LAAJEMMAN SIVISTYKSEN LEVITTÄJÄNÄ.

”

Heli Rantala 2013

Läse = Öfning

för

Mina Barn.

Ny Uplaga.

ÅBO, 1798.

Tryckt i Srenckelliska Boktryckeriet.

Tengströmin yhteydet Kokkolaan luonnollisesti vähenivät aikuisiällä. Tengström oli jo lapsena ollut sairaalloinen ja horjuva terveys vaati välillä hoitajaksoja. Opiskellessaan Turussa 1770-luvulla Tengström palasi kotiseuduilleen tervehtymään. Hän vietti aikaa Tankarin saarella, kaupungista noin 15 km luoteeseen. Oletetaan, että juuri tuolloin syntyi idea runoelmaan Renön (suom. Poroluoto). Myös nimellä Tankar tunnetussa teoksessa hän tutkii taidokkaasti luonnon kauneutta. Runoelmasta tuli menestys ja se johdatti Kuninkaalliseen tiede- ja kirjallisuusseuran jäsenyyteen Göteborgissa 1778, seuran perustamisvuonna.

Tengströmin kirjoittama lastenkirja Läse-Öfning för Mina Barn (Lasten lukuharjoituskirja), alun perin julkaistu 1795, tämä uusintapainos on vuodelta 1798. Kokkolan kaupunginkirjasto. Kuva K.H.Renlundin museo.

Tutkittaessa Jacob Tengströmin poliittista ja akateemista uraa, nousee esiin muutamia seikkoja, jotka ovat voineet olla vaikuttamassa lukuisten tehtävien menestykselliseen hoitamiseen. Vaikka Tengströmin lapsuuskodin taloudelliset lähtökohdat eivät olleet suotuisat, hän pystyi hyödyntämään laajaa sosiaalista verkostoaan. Perheellä oli luontaisesti läheiset suhteet vaikutusvaltaiseen Chydeniukseen sukuun, olihan Jacob Tengströmin äiti syntyjään Chydenius – Andersin, Samuelin ja Jacobin sisar.

Toinen merkittävä menestykseen johdettava tekijä on ollut korkea opiskelu- ja työmoraali. Yhteiskunnallisen aseman saavuttaminen ei ollut itsestäänselvyys.

Tengströmin elämä osoittaa, mitä ihminen voi saavuttaa, kun henkilökohtainen motivaatio ja eri verkostojen synnyttämät hyödyt kohtaavat. Jacob Tengströmille kodin ja Chydenius-perheen tuki olivat tärkeitä, kuten myös Kuninkaallisen tiede- ja kirjallisuusseuran tunnustuspalkinto.

Lähteet:

- Björkstrand, Gustav 2012: Jacob Tengström – universitetsman, kyrkoledare och nationsbyggare,
- K.H.Renlundin museo: Kokkola-tiedosto, Eero Huiman aineisto, Tutkimusarkisto
- Kansalliskirjaston Helmi-kokoelma: C.L. Engelin maalaus Turun tuomiokirkosta: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2015112018137> (public domain)
- Klinge, Matti (2009/2014), Jacob Tengström, Biografiskt lexikon för Finland, BLF: URN:NBN:fi:sls-4834-1416928957440
- Murtorinne, Eino 1995: ”Jacob Tengström”, teoksessa Keskipohjalaisia elämäkertoja, toim. Pentti Pulakka.
- Pohjonen, Eila 2011: ”Jacob Tengström – nuori runoilija Kokkolasta lähti opintielle”, Sanat-Skrivet.
- Rantala, Heli 2013: Sivistyksestä sivilisaatioon. Kulttuurikäsitys J. V. Snellmanin historiallisessa ajattelussa, väitöskirja, Turun yliopisto.
- Tengström, Jacob (postuumisti 1899), Jacob Tensgröms vittra skrifter i urval: archive.org
- Wiirilinna, Annikki 1983: ”Kokkolan poika Jakob Tengström – Suomen ensimmäinen arkkipiispa”, Kokkola 27.1.1983: www.kokkola.fi